

12/7

Tidskriften Folket i Bild har publicerat

en ledande artikel av författaren Artur Lundkvist, som med all rätt trycks av i Ny Dag. Hr Lundkvist gör först och främst gällande att den tredje ståndpunkt som han anser sig ha förfaktat i Sverige blivit "strypt" genom amerikanska framstötter, som resulterat i "hot om avskurna publiceringsmöjligheter och därmed undergrävd ekonomisk existens". Hr Lundkvist är känd för sin känsla av att vara förföljd och martyr — det är kanske det mest obehagliga med mannen — men han borde dock skämmas för sådant; bland annat har Morgon-Tidningen och Bonniers förlag publicerat hans och hans kollegers politiska inlägg. Han borde också skämmas för att tala om en "tredje ståndpunkt" när det gäller hans egna produkter; han har hetsigt angripit USA, prisat Ryssland och efter en lyxresa i det sistnämnda landet på regimens bekostnad skrivit en bok vars beundran för vad han sett tävlar i förtegenhet om tyranniet och dess innebörd.

Hr Lundkvist går ett steg längre och förklarar att den tredje ståndpunkten nu håller på att segra ute i världen — utom i USA. Till dem som sent omsider förstått att hr Lundkvist har rätt hör Winston Churchill, den man som först och mest aktivt arbetat för den fria världens samverkan i försvar mot kommunismens aggression. Till de få i Europa som inte har begripit hur vis hr Lundkvist är hör Dagens Nyheter — denna tidning, som oavbrutet kritiserat McCarran och McCarthy och allt vad därtill hör, beskylls för att vilja spela McCarthy.

Allt detta kan förklaras av att hr Lundkvist känner sig som en misskänd profet och att hans solida okunnighet ger honom ett slags — föga avundsvärd — förmåga att med gott samvete prata i vädret. Att en tidskrift som Folket i Bild — med sin i det hela framgångsrika strävan att upplysa — sprider detta lilla fördömningsbidrag är däremot svårbegripligt och oroande.

Atombomben och politiken

Senaste häftet av den amerikanska tidskriften Foreign Affairs innehåller en märklig artikel; den är av intresse — det är ett mildt uttryck — för alla, och dess innehåll borde bli känt över hela världen. J. Robert Oppenheimer, en av USA:s främsta experter på atomfrågan — förut ordförande inom den rådgivande kommittén i kommissionen för atomenergi —, har givit en av de mest auktoritativa och uppriktiga redogörelser för problemen kring atombomben som publicerats (Atomic Weapons and American Policy). Oppenheimer betonar att han är förhindrad att tala alldeles öppet. Men han säger sig vilja klargöra så mycket som möjligt utan att röja några hemligheter. Huvudfrågorna blir härigenom tillräckligt belysta.

Hittills har man utgått från att det väsentliga är bevarandet av ett amerikanskt försprång i fråga om atombomben. Den synpunkten är redan föråldrad, skriver Oppenheimer. Det är bevisligt att ryssarna producerat atomexplosioner, och man måste anta att de har fått i gång en betydande tillverkning av atombomber; Oppenheimer har några hårt kritiska ord om expresidenten Truman och andra, som offentligt uttalat sitt tvivel på den punkten. Med all säkerhet är ryssarna långt efter i den atomiska kapprustningen. Man kan gissa att USA:s försprång är omkring fyra år; Ryssland står nu på samma stadium som USA föra fyra år sedan, dock att deras kvantitativa produktion är vida mindre än USA:s 1949. Amerika är redo att vid ett allmänt krig rikta ett avgörande strategiskt angrepp mot Sovjet. Försprånget kan måhända uppehållas även i framtiden. Men inom en begränsad tidrymd, kanske tio år, blir detta försprång av ringa vikt. Om den ena av de stridande har två tusen bomber, är den andra inte hjälpt med att ha tjugu tusen. Man når den punkt då den totala ömsesidiga förstörelsen blir tänkbar. "Atomklockan slår snabbare och snabbare. Vi (USA och Ryssland) kan liknas vid två skorpioner i en flaska, båda med möjlighet att döda den andra, men blott med risk för sitt eget liv."

Vad är att göra? Oppenheimers första rekommendation är större öppenhet. För närvarande kan inte en upplysande debatt föras, en allmän opinion bildas på detta område: folk vet för litet. Och detta innebär helt enkelt att den kanske viktigaste faktorn för ett ställningstagande till försvar och utrikespolitik saknas. Det vore inte farligt att officiellt lämna meddelande om atomvapnets natur och verkan, om antalet atombomber, om den utveckling av dessa vapen som kan väntas under de närmaste åren, om hur långt motståndaren hunnit. Folket har rätt att få dessa upplysningar. Att åtskil-

lig
fer
hä
kä
för
är
de
de
ne
be
de
me
vis
sel
be
ku
ev
me
ext
kar
var
eng
ha

20/7

Vidare bör försvaret mot atombomben bli en huvuduppgift för forskning och planering. Hittills har man varit föga verksam på detta område, delvis på grund av allmän pessimism; det har ansetts omöjligt att vid ett angrepp förhindra mer än en bråkdel av de angripande planen att nå sitt mål. Ettligt Oppenheimer, som även här måste stanna vid antydningar, är det sannolikt att hittills obeaktade möjligheter finns för ett effektivt försvar.

Men det avgörande problemet återstår, även om allt detta blir gjort. Man måste komma till en uppgörelse som säkrar världsfreden genom att en överstatlig myndighet får insyn i och kontrollrätt beträffande tillverkningen av atomvapen. Om dessa vapens fruktansvärda karaktär allmänt blir insedd, främjas möjligheterna till en sådan uppgörelse. Det kan, ån tyder Oppenheimer, bli nödvändigt för USA att framtvinga en uppgörelse innan det är för sent.

ligt som nu är hemligt blir of-fentligt är inte riskabelt med hänsyn till fienden. Sannolikt känner ryssarna redan dessa förhållanden. I alla händelser är det bra om de får reda på dem, därmed gagnas världsfreden.

Den andra rekommendationen går ut på närmare samarbete med de allierade just i dessa frågor. Förhandlingarna mellan de fria staterna blir i vissa fall realistiska därför att sekretessen kring atomvapnet bevaras; för att vapnet skall kunna utnyttjas effektivt i ett eventuellt krig måste en gemensam plan utformas. Det är exempelvis orimligt att amerikaner och engelsmän arbetar var för sig; i själva verket lär engelsmännen på vissa punkter ha hunnit förbi amerikanerna.

Litterära notiser

SHERWOOD ANDERSON och William Faulkner var intima vänner under några månader år 1924 i New Orleans. Anderson hade just givit ut "Winesburg, Ohio" och hade sin korta tid av framgång och popularitet. Faulkner hade ännu inte börjat skriva på allvar, och Anderson stimulerade honom att börja med den första romanen, "Soldier's Pay". I The Atlantic har nu Faulkner publicerat några erinringar från den tiden. Anderson arbetade hårt på förmiddagarna; på kvällen träffades de båda vännerna för att dricka och prata. Då Faulkner skrivit "Soldier's Pay" lämnade han manusskriptet till Anderson; denne skickade emellertid genom sin hustru budet att han skulle rekommendera boken till utgivning hos sin förläggare (Liveright) om han slapp att läsa den. Vänskapen tog slut något senare, då Faulkner och Hemingway gav ut en parodi på Andersons stil. Faulkner försvarar sig med att han inte ville nedsätta Anderson, utan bara komma åt hans alltför monotona och manierade stil (ett försvar som verkar något ansträngt i en författares mun).

*

EVELYN WAUGHS bok "Love among the ruins" (kritiskt recenserad i Dagens Nyheter den 24/6) har blivit ganska omilt behandlad i den engelska pressen. I The Spectator har Waugh nu svarat sina kritiker. Han talar om att den lilla romanen är resten av ett för flera år sedan påbörjat större arbete; den vill bara roa och bör alltså inte, som många trott, betraktas som ett försök till social satir (ett konstigt argument). Waugh klagar särskilt över att han blivit illa behandlad i Beaverbrookpressen. Han misstänker att detta beror på att han sagt nej till en rad anbud från detta håll om medarbetarskap. Någon kristlig fördragsamhet sparas inte i inlägg.

*

I **SAMMA TIDSKRIFT** skriver **Sean O'Faolain** om hur tråkigt det är att vara författare på Irland. "Ett samhälle av en enda klass småborgerliga affärsmän utan kultur; en ganska puritansk kyrka, som inte just är berömd för sina bidrag till det kristna tänkandet, eller till något tänkande; en hårdfjällad flock av politiker, som fortfarande tänker (eller vad de nu kallar det) på samma sätt som under första världskriget — det är inte någon vidare munter bild." O'Faolain tröstar sig med att utmärkta romaner ofta skrivits i en ledsam miljö.

HERBERT TINGSTEN